

Winstneming door lagere rekenrente

Bij de waardering van pensioenverplichtingen in eigen beheer moet een rekenrente van ten minste 4 procent worden gehanteerd; dat moet ook als de marktrente lager is en goed koopmansgebruik tot een andere uitkomst zou leiden, aldus de Hoge Raad.

M bv heeft een pensioenregeling getroffen ten behoeve van haar dga. Dochter D bv (D) neemt per ultimo 2005 de pensioenverplichtingen van M bv over. De overnamevergoeding bestaat uit de netto actuariel berekende koopsom, vermeerderd met een kostenopslag. De netto koopsom is berekend met toepassing van een rekenrente van 3,23 procent en met toepassing van de sterftetafel GBM/GBV 1995-2000 met leeftijdsterugstellingen van vijf jaar voor mannen en van zes jaar voor vrouwen.

In de aangifte vennootschapsbelasting 2005 waardeert D de pensioenverplichting per ultimo 2005 op het bedrag van de overnamevergoeding. De inspecteur corrigeert de waarde van de pensioenverplichting: deze moet op grond van artikel 3.29 IB en artikel 8 lid 6 tweede volzin Vpb worden gewaardeerd met toepassing van een rekenrente van ten minste 4 procent en zonder leeftijdsterugstellingen.

De Hoge Raad stelt voorop dat de in de markt gebruikelijke rekenrente voor de waardering van pensioenverplichtingen lager kan zijn dan de in artikel 3.29 IB voorgeschreven rekenrente van ten minste 4 procent. In dat geval leidt waardering tegen 4 procent tot een inbreuk op het realiteitsbeginsel en het voorzichtigheidsbeginsel en dus tot strijd met goed koopmansgebruik.

Uit de wetsgeschiedenis blijkt dat de wetgever onder ogen heeft gezien dat de in de markt gebruikelijke rekenrente voor de waardering van pensioenverplichtingen lager kan zijn dan 4 procent. Maar dat heeft niet geleid tot aanpassing van de voorgestelde wettekst. De wetgever heeft dus voorzien en aanvaard dat toepassing van de wettelijk voorgeschreven re-

kenrente tot gevolg heeft dat de pensioenvoorziening lager is dan deze volgens goed koopmansgebruik met inachtneming van algemeen aanvaarde actuariële grondslagen zou moeten zijn. De mogelijkheid dat de wetgever de mate van afwijking en de duur daarvan niet heeft voorzien en daarmee ook geen goed beeld had van de mate van hardheid die onder bepaalde marktomstandigheden met toepassing van de wettelijk voorgeschreven rekenrente gepaard zou kunnen gaan, leidt niet tot een andere uitleg van de wettelijke bepalingen, aldus de Hoge Raad.

Het gevolg van toepassing van de wettelijk voorgeschreven rekenrente is niet het in aanmerking nemen van een lagere pensioenlast, maar winstneming door gedeeltelijke vrijval van de pensioenverplichting. Die winstneming druist des te meer in tegen het realiteitsbeginsel en het voorzichtigheidsbeginsel; maar gezien de wettekst en de ontstaansgeschiedenis daarvan, levert dit geen grond op om voor dat geval anders te oordelen dan voor het geval waarin een pensioenlast slechts in aanmerking mag worden genomen tot een bedrag dat lager is dan het volgens die beginselen van goed koopmansgebruik zou moeten zijn.

Bron: Hoge Raad, 16 oktober 2015, nr. 13/04121, ECLI:NL:HR:2015:3082

 De Hoge Raad is duidelijk: ook al leidt toepassing van de wettelijk voorgeschreven rekenrente tot een andere uitkomst dan het geval zou zijn volgens goed koopmansgebruik, de wetgever heeft dat kennelijk voorzien en aanvaard. In ieder geval ziet de Hoge Raad geen reden om de wet buiten toepassing te laten wegens strijd met goed koopmansgebruik of de bedoeling van de wetgever. ◀

'De wetgever heeft onder ogen gezien dat de rekenrente lager kan zijn dan 4 procent'